

სახალხო ბაზუქი

სურათებიანი ჟამათი

ბაზათის № 758

ღამათის № 133

კვირა, 25 ნოემბერი 1912 წ.

უვილი

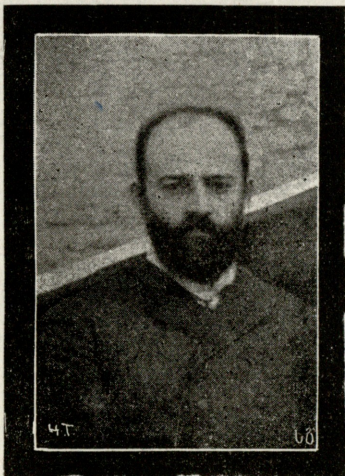
(პოლ ბურჟესი).

ქალბატონ ლიქეს გამოვლიდა. მას მღელვარება ეტყობოდა. დღევანდელმა დღემ სრულიად უნდა გარდაქმნას მისი ცხოვრება.

სწორედ ორი წელი შესრულდა მას შემდეგ, რაც ქმარი დაჰკარგა. ჯერ კიდევ ახალგაზრდა, ვეჟილობის კარიერის აღყვავებაში მყოფი, მომავლიდან ბევრის მომლოდინე, გახდა ავად ფილტვების ანთებით და სამუდამოდ გამოესალმა ოც-დაცამეტის წლის ცოლს.

ექვსი კვირის წინად გარდაცვლილი ქმრის ამხანაგმა ჟორჟ ფუკომ, ქმარზე არა ნაკლებ სახელგანთქმულმა ვეჟილმა, გადასწყვიტა ახალგაზრდა ქვრივისათვის ეთქვა:

— მე უკვე დიდი ხანია ვატარებ გულში თქვენდამი გრძობას, რომლის ნამდვილი მნიშვნელობა გავიგე მხოლოდ ჩვენი საბრალო პიერის გარდაცვალების შემდეგ, როდესაც თქვენ თავისუფალი გახდით... მე მგონია, დაგიმტკიცეთ ჩემი პატივი და თავყვანისცემა დუმილით, რომელსაც დიდი ხნის განმავლობაში ვიცავდი. ეხლა შემძლია გამოგიტყდეთ, რომ მხოლოდ თქვენ იყავით მიზეზი ჩემი მართახელობისა. თქვენდამი გრძობისათვის არ შევირთე ცოლი, თქვენ ხანში მყოფს, უფლება გაქვთ, შეიძლება ითქვას, ვალდებულიცა ხართ, აღადგინოთ დარღვეული კერა. ამით თქვენ არ დალატობთ წარსულს, რადგანაც ეპყრობით მას, როგორც უკვე შესრულებულს, საგულჩვილო კრძალვით; მაგრამ ეს არ ნიშნავს აწმყოს შერიგებას და მომავალზე ფიქრის უარყოფას. შემძლია იმედი ვიქონიო, რომ თუ ოდესმე გადასწყვეტთ ახალი

† არისტო ქუთათელაძე.
(13 ნოემბერს 1912 წ.)

ცხოვრების დაწყებას, გაიხსენებთ ახლო მყოფ გულწრფელ ერთგულ მეგობარს, რომელიც მუდამ იმაზე ჰფიქრობს, რომ შემოგწიროს თავისი სიცოცხლე?... ოო, როგორ მიყვარხართ!.. დღეს პირველად ვხედავ თქვენ წინაშე ჩემი გრძობის სიტყვით გამოთქმას!.. საკმარისია ერთი თქვენი სიტყვა, რათა არასოდეს არ გავიმეორო იგი... მაგრამ, ნუ წარმოსთქვამთ მას; ნუ დამიკარგავთ იმედს, რომ თქვენ ჯერ მოიფიქრებთ ჩემ წინადადებას... ნამდვილი სიყვარული, ისეთი რომლითაც თქვენ მიყვარხართ ღირსია ღმობიერებისა. ნუ უარყოფთ მას ეხლავე...

— ახალი, ცხოვრება დავიწყო?—აღელვებულის ხმით გაიმეორა ქალბატონმა ლიქემ ჟორჟ ფუკოს სიტყვები და თან თვალები დაჰხარა, ამ წინადადებაზე გულის სიღრმემდე შეაშფოთა იგი. მას ვერ მოეხერხებინა პირდაპირი პასუხის თქმა. ძალა არ შესწევდა ეთქვა უარი, რომლისაც ფუკოს ვერ ეშინოდა, ვერც თანხმობა გამოეცხადებინა; ამას კი თხოულობდნენ დაუყონებლივ პირველ წუთიდანვე.

— ახალი ცხოვრება დავიწყო?... არა, ჩემი ცხოვრების განახლება შეუძლებელია!—წარმოსთქვა მან ბოლოს გულახდილად და სევდით შეხედა თვალბეჭდში ფუკოს, —თქვენ ლაპარაკობთ უფლებზე, ვალდებულებაზე... მე ვიცი მხოლოდ ერთი უფლება: უფლება, რომელიც ჩემ შესახებ აქვს ჩემ შვილებს; ერთი ვალდებულება—ჩემი მოვალეობა შვილებისადმი.

— მაგრამ, განა თქვენ არ იცით, რომ მეც მიყვარს თქვენი სამი ბავშვი?—უპასუხა ფუკომ, —და ვინ უნდა გაუწიოს მათ მამობა, თუ არ გარდაცვლილი მამის სიყრმის ამხა-

ნაგმა, რომელიც ყველაზე უკედ იცნობდა მას, რომელიც შეეგუა იმის შეხედულებას, გემოვნებას, ქალი შვილისა და ვაჟების შესახებ „ჰლანებს“? ნუ თუ თქვენ თითონ არა გრძობთ ამას, კატრინ?

უქველია, ქალბატონ ლიქეს მღელვარებამ გასცა იმის ფარული გულის თქმა თანხმობისა, თორემ ფუკო ვერ შეჰბედავდა ქალს სახელით მიმართვას, თუმცა ეს სახელი წარმოთქმული იმ ღრმა პატივისცემით და სიყვარულით, რომელსაც გრძობდა იგი ქალისადმი. ხელები მოუჭირა მის აკანკალებულ თითებს; ქალბატონი ლიქე არ ეწინააღმდეგებოდა. ფუკოს ხმას მეტი სინაზე და ენება დაეტყო.

— გნებავთ, რომ მე გაუწიო მათ მამობა?... გსურთ თუ არა ჩემი ქრმობა?...

— თავი დამანებეთ!—დაიკვნესა ქალმა და ხელები გამოსტაცა. —ნულარ მეტყუით... ასეთი სიტყვებით ძლიერ ტანჯვას მაყენებთ... გონება მერყევა, ჩემი აღარა მესმის რა... ველარ ვერკვევი ჩემ გრძობებში, —დაუმატა მან, შემკრთალობა ფუკოს ბრალი არ არის. გიმეორებთ, ამ წუთას მე აზროვნება

დამეზო... შემდეგში ჩვენ განვაახლებთ ამაზე ბაასს... ეხლა კი—არ შემძლია!

— რამდენიც გნებოთ. დაუცდი თქვენ გადაწყვეტილებას, —უპასუხა ფუკომ.

მაგრამ აქვე დაარღვია თავისი პირობა, მოუჭირა რა ხელები, ლიქეს ნაზ თითებს, რომლის მღელვარება ამჟღავნებდა მის გრძობას, და სთქვა ნაზი უდიერობით, რომელიც ემჩნევათ, როდესაც გრძობენ, რომ იმათი გამბედაობა მოუწონებლობის გარეშე იმყოფება.

— თუ თქვენ ეხლავე მეუბნებით უარს, ეს იმის ნიშანია, რომ თქვენ შესაძლებლად მიგაჩნიათ თანხმობა შემდეგში... თქვენ ყოყმანობთ, მაგრამ მეორე მხრათ თქვენი ყოყმანობა მიბადავს შიშს...

როდესაც კაცი მაინცა და მაინც ახალგაზრდა არ არის მისთვის ძნელია ასეთი

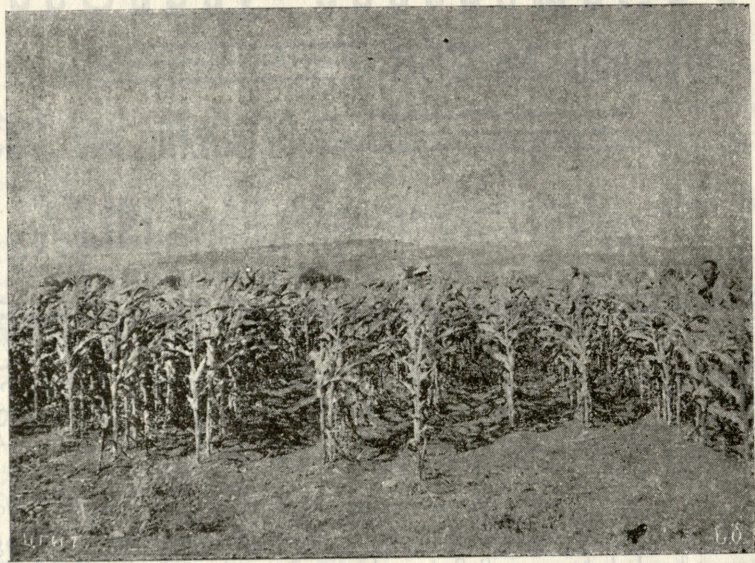
მღელვარების გადატანა! ამ სიტყვებით მან მიუთითა თავის თმაზე, რომელშიაც ორმოც წელს აქა იქ უკვე ვერცხლის სიმები გაება. ქალბატონ ლიქეს, შეეძლო მის შავ თვალბეჭდში წაეკითხა საყვედური კაცისა, რომელიც უკვე შეუდგა თავის ხვედრ ამ ქვეყნის ბედნიერების აწონდაწონას, და რომელიც გრძობს, რომ დაკარგული სინარული—უზღველია.

— დიახ, —განაგრძო მან, —მე უცდი თქვენ გადაწყვეტილებას, და იმდენ ხანს, რამდენიც თქვენ გნებებათ, თუმცა ასეთი ლოდინი ძლიერ სამძიმო იქნება ჩემთვის. ამიტომ თქვენც ნუ იქნებით ისეთი უგულო, რომ არ განსაზღვროთ ეს წამება. მე ვპოვებ ძალას გადავიტანო ყველაფერი, თუ კი მეცოდინება, რომ დადგება დღე, როდესაც ჩემ ექვს ბოლო მოეღება... თქვენვე დანიშნეთ, კატრინე დღე. დაე, გაიაროს იმდენმა ხანმა, რამდენიც საჭიროა. სიტყვას გაძლევთ აღარ მოგაგონოთ ეს წინადადება. თუმცა ჩემი გონება მხოლოდ იმის ფიქრს ექნება შეპყრობილი... ხომ ჰხედავთ, როგორი დამჯერებელი ვარ... თქვენი მხრით თქვენც იყავით გულკეთილი... დამინიშნეთ დღე, როდის მომცემთ პასუხს?

— კარგი, —წარმოსთქვა უარესად შეშფოთებულმა ქმნა ლიქემ, —ჯერ სრულიად გათავდეს გლოვის ვადა—მაშინ გიპასუხებთ... არა ადრე; და რადგანაც ამბობთ, მე გიყვარვართ, შეასრულეთ ჩვენი სიტყვა... ეხლავე... ნულარ დამატანთ ძალას.

ფუკომ იგრძნო, რომ ქ-ნი ლიქე მართალი, იყო; იგი შესარულებს პასუხის შესახებ დაპირებას, მაგრამ სინდისის

მეურნეობა პარტიზი

მანქანით დათესილი სიმინდი.

(იხ. ღლეწანელი გაზეთი).

ხელით დათესილი სიმინდი.

ქენჯნა მომავალზე ოცნებობის ნებას არ მისცემს მაშინ, როდესაც საკმაოა მხოლოდ სარკეში ჩახედვა, რათა ძაძებმა მაშინვე მოაგონონ წარსული. ამიტომ ფუკო დემორჩილა ქალის წინადადებას, მხოლოდ წინდაწინვე წაართვა მას განუსაზღვრელობის იმედი. გამოითვალა ღლეც.

— მაშასადამე ეს იქნება ექვსი კვირის შემდეგ, თექვსმეტ აპრილს!

კატრინმა თავი დაჰხარა, ორივე დადუმდნენ. სწორედ თუთხმეტ აპრილს, ოცდა ორი თვის წინად მიიცვალა პიერ ლიეჟე. ჩვიდმეტში მოხდა დასაფლავება და ამავე ბინიდან გამოიტანეს კუბო განსვენებულის გვარით. შეყვარებულმა ფუკომ ვერ შეიმაგრა თავი ასეთ გამოანგარიშებისაგან, და მხოლოდ მაშინ იგრძნო მათი სისასტიკე, როდესაც დაინახა, რა შთაბეჭდილება იქონია ამ სიტყვებმა ქვრივზე. რა გაეწყობა! საქმე ის არის, რომ ნიცვალეულს უკვე მაშინ დალატობენ, როდესაც სიცოცხლეს განაგრძობენ! „მე ხომ შენი მეგობარი ვიყავი? შენ ხომ ჩემი მეუღლე იყავი?“ მიუხედავად მათი უბიწოებისა მის სიცოცხლის დროს, ასეთი საყვედურით შეეძლო მიემართა ორივესათვის შეუგნებელ მკაცრი მოგონებით უეცრად გამოწვეულ ქმრის აზრდის. მაგრამ იგი უკვე აღარ არსებობს; ფუკომ გამოსთქვა და ქალმაც მოისმინა სიყვარულის წინადადებანი, რომელთა მიღება, რასაკვირველია, არაფერ ცუდს არ შეიცავდა. შემდეგ, აქ აღარ მყოფი, უფრო შორეული გახდება, უფრო ღრმად ჩაინთქება მუდმივობის უფსკრულში!..

ექვსმა კვირამ განვლო. შთაბეჭდილება მოჩვენებისა, რომელიც თითქოს კუბოდან აღსდგა, რათა დააშოროს ერთმანეთს თავისი წინანდელი მეგობარი და ცოლი, აღარ უწყამლავდა მათ შეხვედრის სიამოვნებას. ასეთი შეხვედრა კი ყოველდღე მეორდებოდა; ჟორჟი ფრთხილად იქცეოდა; სიყვარულზე გადაკვრით ლაპარაკის ნებასაც კი არ აძლევდა თავს, არ განუმეორებია თავისი იმედები. მან საჭიროდა სცნო თუთხმეტ აპრილამდე რამდენიმე დღით პარიზიდან წასვლა, რათა ქენჯნის სინდისის უმხილებლად შესძლებოდა ამ წლის თავზე თავის ზავშვების მამის—საფლავზე მოხსენიება. არაფერმა არ უნდა შეაშფოთოს მისი წყნარი სევდა, გარდა რომელიც ვერც არა ჰგავს ქმრის გარდაცვლის გამო მწუხარებით შეძრწუნებას!

თექვსმეტ აპრილს ქენჯნა ლიეჟემ ფუკოსაგან მიიღო მოკლე ბარათი, რომლითაც ატყობინებდა, რომ იგი დაბრუნდა პარიზს და ხვალ ეწვევა მას. კატრინმა რამდენჯერმე გადიკითხა ჯერ კიდევ თავდაპირველად დაწერილი ბარათი. სტრიქონებს შორის კი მისი ცისფერი თვალები, ცხადად ხედავდნენ მუდამ კრძალვით და გზნებით გამოთქმულ მუდარას! მან უნ-

ბურად, შეიძლება თავისთვისაც გასაოცარ მოძრაობით,—მიიტანა ტუჩებთან ფუკოს შეხებით გაცოცხლებული ქალაღი და ხმა მალა წარმოსთქვა:

— დიახ, მე ვეტყვი მას „კი“-ს! მე მივიღებ მის წინადადებას.

მაშ რად იყო იგი ჩვიდმეტს დღით ვერც აღუვებელი? რა მოხდა მას შემდეგ რაც ბაგენი მისნი შეეხენ ფუკოს ბარათს? სად დაეყრდნო იგი სასთუმალს და იცქირებოდა წინ, სივრცეში სევდით საგვ თვალებით, რომელთა შინაც უკვე აღარ მოსჩანდა იმედების ნაპერწკალი?

როდესაც მოსამსახურე ქალმა ასწია ფარდა და გააღო ფანჯრების დარაბები, ოთახში შემოიქრნენ მზის მხიარული სხივები. ქენჯნა ლიეჟეს ბინა მდებარეობდა ვანის ქუჩაზე, ფანჯრები გადიოდა ავსტრიის საელჩოს ვეებერთელა ბაღში. მზეს ოქროს ფერ პიტალოებით დაესერა ცის სილამუვარდენი ფრინველები კიკიკოკოდნენ. ბუნების განახლება ისე გარმონიულად ეწყობოდა მდგომარეობას, რომელშიაც ეხლა იმყოფებოდა ქალი, რომ მთელი მისი არსება უნდა აღყვავებულიყო! მოსამსახურე ქალის მიერ მოტანილი ტანსაცმელიც თითქოს ხელს უწყობდა მომავალ ბედნიერებაზე ფიქრებს.

მაშ რად შეიცავდა ნისლი მის სახეს რაც დრო გადიოდა უფრო და უფრო? რად წარიტაცა იგი ფიქრებმა და რად აგვიანებდა საწოლიდან ადგომას, —თითქოს შიშობდა, რომ დამდგარ ღლეში ჩამალულია რაღაც უცნობი მუქარა?

II

როდესაც ქენჯნა ლიეჟემ მოიხსნა თავის მოვალეობა შვილების წინაშე, მან ყველაფერი არ გაუმჯლავნა საყვარელ ადამიანს, რომელმაც ვერც ნახსდ რკრძალვით მისცა წინადადება იმათი მამობის გაწვეისა.

არ გაუმხილა მას, რომ მისი უფროსი ვაჟი, შარლი, რამდენიმე თვეა უბადავს სამწუხარო ექვებს. ვაჟს არასდროს არ უსაუბრია დედასთან ჟორჟ ფუკოს შესახებ. უკანასკნელი „შენ“-ობით ელაპარაკებოდა თავის ხელში გაზდილ ქაბუქს, ისე როგორც იმის პატარა ძმას,—რენეს და უმცროს დას ელენეს. მაგრამ მაშინ როდესაც ხუთი წლის ბავშვი და ათი წლის გოგონა, გარდაცვლილ მეგობრის სიყვარულს მთელი, იმათი წლოვანობის შესაფერ, გულუბრყვილობით უპასუხებდნენ, თექვსმეტი წლის შარლი რაღაც მიუწდომელ, მტრულ თავდაპირილობას იჩენდა; ამას კი ფუკო, ალბად, ვერ ამჩნევდა. პირიქით ბოლო ხანებში მან გააორკეცა მზრუნველი ყურადღება ფერმკრთალ ჩუმ ქაბუქისადმი. ქენჯნა ლიეჟეს არ გამოეპარა ის რომ ფუკომ გამოიცვალა მოპყრობა მისი უფროსი ვაჟისადმი. ამისათვის იგი მაღლობელი იყო მისი, მაგრამ მეორე მხრით დედობრივი ინსტიქტი არ ატყუებდა მას. ამ ბრწყინვა-

„კახელი გლეხი“ ქენჯნა ლიეჟეს ნარკანისა.

ლე აპრილის დილას, გულში უკვე გადაწყვეტილ ნიშნობის დღეს, იგი ღრმად და შფოთვით ჩაუფიქრდა საკითხს, რომელიც დიდი ხანია აწუხებდა მას: რანაირად ეტყვის შვილს, ფუჟოზე გათხოვების განზრახვას? და როგორ მიიღებს შვილი ამ ამბავს?

„გულახდით უნდა მომელაპარაკა მასთან ამ ექვსი კვირის განმავლობაში, უნდა მომემზადებინა შესაფერი ნიღადაგი... ვერ გავბედე... ისე ჰგავს თავის მამას!.. იმის მუნყოფნის დროს გაცხუნებულად, დამბლა დაცემულივითა ვგრძნობ თავს... ამ დროს კი ჟორჟი მართალია“.

მას კარგად ესმოდა, რომ უყვარდა მომავალი მეორე ქმარი, როდესაც ფიქრში სახელს უწოდებდა მას. დიახ, მას უყვარდა ჟორჟი, — მაგრამ ერთნაირი, ცალ-გვერდა სიყვარულით, რომელიც, სამწუხაროდ, ყველაზე უფრო მწვევაია! ასეთი სიყვარული საკმაოდ ძლიერია, რათა ადამიანში ტანჯვა გამოიწვიოს; როდესაც საჭიროა მისი ჩაჩქმალვა, მაგრამ არც ისე ღონიერია, რომ თავისი ალისებური სიფიცხით განადგუროს ყოველნაირი დაბრკოლება.

„დიახ, ჟორჟი მართალია, — განაგრძობდა ფიქრს ქ-ნი ლიეჟე. — მე ჩემი ცხოვრების განახლების უფლება მაქვს, ხომ არაფერს უშავებ მას, ვინც უკვე აღარ არსებობს? არაფერს ვაკლებ იმისაგან ჩემთვის დატოვებულ ბავშვებს, რადგანაც ჟორჟსაც უყვარს ისინი... პატარები ჰგრძნობენ ამას მთელი თავისი გულბრყვილობით. შარლიც შეიგნებს ამას, როდესაც დროთა განვლით კარგად ჩაუფიქრდება საქმეს. ეხლა იგი უწყალოდ შეუბრალებელია; მას ჰგონია, რომ შეიძლება მირინდვა, თუ კაცი მხოლოდ წარსულს მიაჩერდება.. მე კი — არ შემიძლიან!.. ახ, რად არ მოველაპარაკე მას გუშინ?.. მაგრამ ჩვენ წავედით სასაფლაოზე, მოვრთეთ ყვავილებით მამა მისის საფლავი. როგორ უყვარდა იგი შარლს!.. და მართლაც, როგორ უეცრად დავაჟაკცადა“...

ქ-ნი ლიეჟეს ცხადად წარმოუდგა გარდაცვლილი ქმრის სასიკვდილო სარეცელი. საკმარისი იყო კარების გაღება, რათა მეორე ოთახში დაენახა მამის სასთუქალთან მდგარი უფროსი ვაჟი, ორი დანარჩენი ობლით ხელში. იმის ჰაბუკურ შუბლზე გამოჩნდა მაშინ ნაოკი, რომელიც ვერ წაშალა ორი წლის განვლამ; მასში მაგრდებოდა გადაწყვეტილება, რომლის გამოც ადრე მომწიფდა მისი ნორჩი სული. მის ბავთ ალარ ამხიარულებდა უდარდელი ღიმილი; ალარ იცნოდა მისი ხნის ყმაწვილებივით. ალბად მამის სასიკვდილო სარეცელთან თავის თავს ალთქმა მისცა, რომელიც გასაგებარს ხდიდა იმის საოკარ ბეჯითობას სწავლაში და ძალადატანებულ გულმოდგინეობას საქმეში.

სენ-ლოისის ლიციეში, სადაც სწავლობდა შარლი, თან და თან უახლოვდებოდა საუკეთესო მოწაფეებს. უეჭველია მას პირობა დაედვა თავის თავისათვის, ოჯახისათვის გარდაცვლილ მფარველის მაგიერობა გაეწია, ამიერიდან დაობლებულ კერის სათავეში ჩამდგარიყო: განა შესაძლებელია არ აძგერდეს დედის გული შვილის ასეთი კეთილშობილური გრძნობების დანახვით? ქ-ნი ლიეჟე უნებლიედ შიშობდა უცხო კაცის ოჯახის სათავეში დაშვებას, როდესაც იგონებდა თავის ჰირმოს ვაჟ-

კაცურ გამბედაობას. საბოლოოდ გადაწყვეტის წინამორბედ წუთებში იგი ებრძოდა ამ შიშს...

— თუ მართლა ასეთია შარლის აზრი, რითი შეუშლის იმის გეგმების შესრულებას საყვარელ ადამიანის ჩვენ ოჯახში შემოსვლა? ხომ ძმისა და დის გულისათვის სცდილობს იგი ეგრე დამოუკიდებელ ერთეულად გახდომას? მაშასადამე მას ისიც უნდა ესმოდეს, რომ მათ დახმარება ესაჭიროებათ. მაგრამ როდესაც ვაძლევ მათ მეორე მამას ჟორჟის სახით, ეს ხომ მათივე დახმარებაა ცხოვრებაში?... კმარა ყოყმანობა... შარლი მალე დაბრუნდება კოლლეჯიდან, იგი ჩვეულებრივ მოინდომებს ჩემს კოცნას. მაშინ მე მოველაპარაკებ მას. ვაძლევ ჩემ თავს სიტყვას მოველაპარაკო...

ორმოც და ათი წუთის შემდეგ იქნება აქ შარლი, რომელიც კოლლეჯიდან თერთმეტის ნახევარზე გამოდის. კიდევ ოთხი საათი — ზეგანდება ჟორჟ ფუჟოც. როგორც მუდამ ხდება ხოლმე სულიერ მღელვარების დროს, ქ-ნი ლიეჟეს ვერ მოესვენა ერთ ალაგას, უნდოდა მცირე სამუშაოთი გაერთო თავი, უსაყვედურა თავს ზარმაკობისათვის და ისეთი სიჩქარით დაიწყო ჩაქმა, თითქოს უსათუოდ ძნელი საქმე ელოდა. გადიკიდა კისერზე საათის ძეწკვი და იბნევა სამაჯურებს, რომელიც ორი წლის განმავლობაში არ გაეკეთებინა, — როდესაც მოისმა კარების რახუნია...

გული შეეკუმშა. ეს არის ის, ვისაც უყურებს როგორც თავის მსაჯულს. ამ დროს კი დანაშავე არ იყო მის წინაშე!..

ეს მართლაც შარლი იყო. იგი ოთახში შემოსვლისთანავე თითქოს განცვიფრებული შეჩერდა კარის ზღრუბლთან.

— რა მოგივიდა? ჰკითხა მას, შვილის სახის ერთბაშად შეცვლით შეშინებულმა ქ-ნმა ლიეჟემ.

— არაფერი, — უპასუხა მან, — მე მხოლოდ გაშიკვირდა... მე ისე შევეჩვიე თქვენ სამგლოვიარო ტანისამოსს... მაგრამ მართლა... ჩვენი მგლოვიარება დასრულდა...

დედამ უნებლიედ გადახედა თავის გარდაცემას ვეებერთელა სარკეში. მან დაინახა თავისი სილუეტი ნაზ ღია ნაცრისფერ

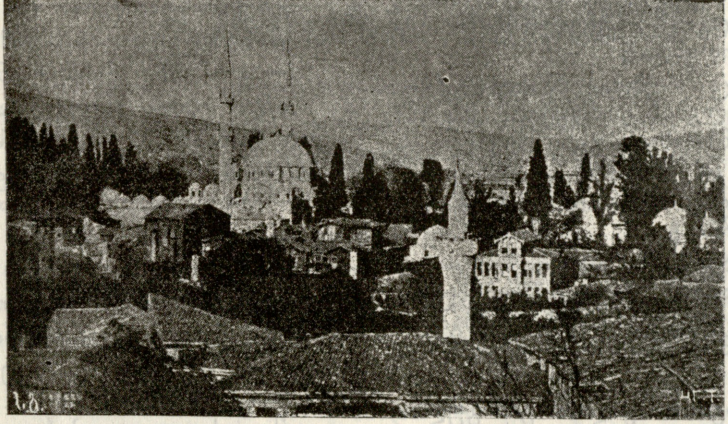
ტანისამოსში, რომელიც ეგრე უხდებოდა მის ქერა თმის ნაკვეთებს. ვაჟს, პირიქით, შეენარჩუნებინა დედის ტანისამოსიდან ძლიერ განსხვავებული სამგლოვიარო ძაძები. ქ-ნი ლიეჟეს ხმას კანკალი ეტყობოდა, როდესაც ლაპარაკის სხვა თემაზე გადასვლას შეეცადა.

— კაყოფილი ხარ მასწავლებლით დღეს? როგორ ჩაიარა გაკვეთილი?

და თან ეუბნებოდა თავის თავს!
„კოტა ხანს კიდევ დავიციდი, ძლიერ ააღელვა ჩემმა ტანისამოსმა... საუზმის შემდეგ კიდევ მოვასწრებ მოლაპარაკებას“.

III
ყველაზე შემაძრწუნებელი ისაა, რომ ასეთი ოჯახური ტრაგედიები ხდება ჩვეულებრივ სანიადაგო ზრუნვის მიმდინარეობის დროს, ერთგვარ ჩვეულ გარემოებაში, რომელიც ბურჟუაზულ ცხოვრების შინაგან აზრის დედა ძარღვია!
თუმცა ვეჩილს მშვენივრად ჰქონდა წაყვანილი საქმე და სიკვდილის შემდეგ თვალსაჩინო ქონება დაუტოვა დაობლე-

გალკანეთის ომის გამო.

ოსმალეთის ახალი სატახტო ქალაქი ბრუსსა (მცირე აზიაში).

ოსმალების ციხის აღება ბულგარელების მიერ აღრიანაზოლთან.

